

SAK 5/2010

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSPRINSIPPET

1 INNLEDNING

Oversiktstabellen over bestand ble behandlet i Reguleringsmøtet 18. juni 2009, sak 6/2009 og det ble orientert om den videre prosessen i Reguleringsmøtet høsten 2009, sak 11/2009.

2 OPPFØLGING AV PRIORITERTE BESTANDER I 2010

Oversiktstabellen gir grunnlag for Fiskeridirektoratets prioritering av utviklingstiltak knyttet opp mot en forbedret forvaltning av den enkelte bestand. Ved gjennomgangen høsten 2009 var 12 bestander oppført med høyt behov for nye eller reviderte tiltak, og tabellen nedenfor viser hvordan Fiskeridirektoratet ønsket å prioritere i 2010.

Tabell 1: Prioriterte bestander i 2010, inndelt i 1. og 2. prioritet.

1	2
Blålange	Brosme
Kveite Sør	Lange
Lodde Barentshavet	Reker Nordsjøen
Tobis Sør	Sjøkreps
Torsk Kyst Nord	Stillehavsøsters
Torsk Kyst Sør	
Torsk Nordsjøen	

12 bestander er ført opp med høyt behov for nye eller reviderte tiltak i 2010. Antall prioriterte bestander er for mange til at Fiskeridirektoratet kan ha ressurser til å følge opp alle, og bestandene er derfor inndelt i 1. og 2. prioritet. Siden en kan jobbe parallelt med flere arter er det hensiktsmessig at prioriteringslisten er fleksibel. En er også åpen for å utvikle tiltak for andre bestander enn de ovennevnte, dersom dette skulle vise seg å være hensiktsmessig. Den endelige prioriteringen fastsettes i dialog med Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet.

For flere av artene har Fiskeridirektoratet allerede satt i gang et arbeid med å utrede og foreslå aktuelle forvaltningstiltak. 9. juli 2009 ble det innført forbud mot direktefangst av blålange i NØS. Minstemålet for kveite ble økt fra 60 cm til 80 cm med virkning fra 1. januar 2010. Områdebasert forvaltning for tobis i Nordsjøen er under innføring. For lodde i Barentshavet pågår prosjektet "Markedsbasert høsting av lodde" i regi av Nofima.

For kysttorsk nord for 62°N er ytterligere forvaltningstiltak under vurdering i Fiskeri- og kystdepartementet. Gjenoppbyggingsplanen er oversendt til ICES for vurdering og denne forventes å foreligge i juni. Fiskeridirektoratet har gjennomført en høring av forslag til tiltak for å gjenoppbygge kysttorskbestandene på Vestlandet og Sørlandet. Fiskeridirektørens forslag er oversendt til Fiskeri- og kystdepartementet. Sorteringsrist i småmasket trål i fisket

etter øyepål og kolmule ble innført fra 1. mai 2010 for å selektere ut innblanding av andre arter enn målarten, herunder kysttorsk og nordsjøtorsk. RTC (Real Time Closure) innført i september 2009 verner om yngel og småfisk, noe som også torsk i Nordsjøen nyter godt av. Når det gjelder reketrålffisket i Nordsjøen og Skagerrak har Fiskeridirektoratet foreslått å innføre påbud om bruk av sorteringsrist. Befolkningen oppfordres til å plukke og spise stillehavsøsters i en kampanje kalt ”spis den opp” igangsatt av Havforskningsinstituttet.

Mange reguleringstiltak er i prosess, men vi må se til at prosessene kommer i mål og at det blir satt i gang tiltak som er tilstrekkelig til å nå forvaltningsmålet. For de øvrige prioriterte artene er aktuelle forvaltningstiltak til vurdering.

3 FORVALTNINGSMÅL

Flere av bestandene som var prioriterte med hensyn til tiltak i 2010, hadde uavklart forvaltningsmål. Dette gjelder kveite sør, tobis sør, brosme, lange og sjøkreps.

En konsekvens av forvaltningsprinsippet er at det er nødvendig å konkretisere hva vi vil med våre ressurser, og det er derfor behov for å utvikle operative forvaltningsmål for bestandene. Forvaltningsmålet som er angitt i tabellen skal være det forvaltningsmålet vi faktisk har for en bestand, og de tiltakene som er iverksatt eller de tiltakene vi ønsker å sette i gang skal reflektere denne målsetningen. Tiltakene kan være tidsavgrensede eller permanente, hvor permanente tiltak kan være en vedtatt forvaltningsstrategi mens et tidsavgrenset tiltak kan for eksempel være tiltak som tar sikte på å bygge opp en bestand til et bestemt nivå.

Forvaltningsmålet er gitt fire verdier, hvor 1 er det mest ambisiøse forvaltningsmålet og 4 det minst ambisiøse. For alle bestandene ligger det i bunn at forvaltningsmål 4 om bevaring av biologisk mangfold og økosystemets funksjonsmåte, er oppfylt. Men for noen bestander har en mer ambisiøse og eksplisitte mål med hensyn til økonomisk avkastning. De bestandene får forvaltningsmål 1 – 3.

Arter en ikke hadde et avklart eller entydig forvaltningsmål for i 2009, fikk verdien 6 ”uavklart”. Å fastsette mål for utnytting av den enkelte bestand er relativt nytt i forvaltningssammenheng og det er derfor naturlig at en bruker noe tid på prosessen med å fastsette forvaltningsmål for alle bestandene. Det er en naturlig sammenheng mellom forvaltningsmål og reguleringstiltak, slik at forvaltningsmålet i mange tilfeller blir bestemmende for hvor strenge reguleringstiltak som må iverksettes. På denne bakgrunn er det behov for å avklare forvaltningsmål for flere bestander, slik at listen med arter som har uavklart forvaltningsmål reduseres så mye som mulig.

Tabell 2 inneholder et forslag til innplassering av bestander som hadde uavklart forvaltningsmål i 2009 (merket med rødt). Bevaring av biodiversitet og økosystemets funksjonsmåte ligger også til grunn for de artene med uavklart forvaltningsmål, og de fleste av disse artene er derfor flyttet til forvaltningsmål 4. Tobis i sør er flyttet til 2 ”høyt og om mulig stabilt langtidsutbytte” og brosme, lange og uer i Irmingerhavet er flyttet til 3 ”øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå”.

Tabell 2: Forslag til forvaltningsmål i 2010.

1. Optimalt økonomisk langtids-utbytte	2. Høyt (stabilt) langtids-utbytte	3. Øke langtids-utbyttet ut over dagens nivå	4. Sikre biodiversitet og økosystemets funksjon		5. Desimere bestanden	6. Uavklart
Hvitting	Krill Antarktisk	Blåkveite	Andre håer og haier	Kveite Sør	Amerikansk hummer	Kongekrabbe
Hyse Nordsjøen	Reker 3LM	Breiflabb	Andre sjøpattedyr	Lyr	Stillehavs-østers	Snøkrabbe
Hyse Nordøstarktisk	Reker Barentshavet	Brosme	Andre skalldyr og bløtdyr	Lysing		
Kolmule	Reker Øst-Grønland	Hummer	Annen fisk	Pigghå		
Lodde Barentshavet	Rognkjeks	Kveite Nord	Annen flatfisk	Polartorsk		
Lodde Island	Stortare	Lange	Annen tang og tare	Raudåte		
Makrell	Tobis Sør	Leppefisker	Blålange	Ringsel		
Reker Nordsjøen	Vassild	Makrellstørje	Brisling Hav	Rødspette Nord		
Rødspette Nordsjøen	Vågehval	Torsk Kyst Nord	Brisling Kyst	Sild Trondheimsfjord		
Rødspette Skagerrak		Torsk Kyst Sør	Brudge	Sjøkreps		
Sei Nordsjøen		Uer Irmingerhavet	Dyphavsarter	Skater og rokker		
Sei Nordøstarktisk		Uer snabel	Grønlandssel Vestisen	Steinbiter		
Sild NVG		Uer vanlig	Grønlandssel Østisen	Steinkobbe		
Sild sør for 62°N			Havert	Taggmakrell		
Torsk Nordsjøen			Hvalross	Taskekrabbe		
Torsk Nordøstarktisk			Håbrann	Tobis Nord		
			Kamskjell	Østers		
			Klappmyss	Øyepål		
			Kongsnegl	Ål		

Fiskeridirektøren ber om Reguleringsmøtet syn på forslaget til innplassering av bestander som ved gjennomgangen i 2009 hadde uavklart forvaltningsmål, samt eventuelle merknader til fastsatte forvaltningsmål for de øvrige bestandene.

4 ENDREDE PRIORITERINGER I 2011

Oversiktstabellen skal være et arbeidsverktøy som kontinuerlig er i utvikling. En har derfor gått gjennom tabellens innhold og har noen forslag til endringer.

4.1 LEPPEFISK

I norske farvann er det fem leppefiskarter som er vanlige; bergnebb, grønnngylt, berggylt, rødnebb/blåstål og grasgylt. Om sommeren er leppefiskene vanlige i tang- og tarebeltet, og om vinteren går de dypere. Tradisjonelt blir leppefiskene fisket med ruser på grunt vann. I oversiktstabellen er leppefisker en samlegruppe, som har fått forvaltningsmål 4 "sikre biodiversitet og økosystemets funksjon".

Leppefisker (i hovedsak bergnebb, grønnngylt og berggylt) blir brukt for å fjerne lakselus fra laks og ørret i oppdrett som et alternativ til, eller samtidig med medikamenter. Leppefisker har vært benyttet til avlusing siden 1988, men bruken har variert mye gjennom årene. Det meste av leppefisker er fangstet i naturlige populasjoner, men det eksisterer også prosjekt på oppdrett av leppefisk.

Fra 2010 er det forbudt å fiske ål i Norge og fisket etter hummer er blitt strengere regulert. En registrerer økende interesse for leppefisket fra fiskernes side. Økt oppmerksomhet om lakselus i norsk oppdrett, har gitt økt interesse for leppefisk også på kjøpersiden. Økt innsats i leppefisket og i bruk av leppefisk reiser forvaltningsmessige spørsmål som er relevant med hensyn til havressursloven. Dersom fisket skal økes ut over dagens nivå, bør en vurdere behovet for økt kunnskap knyttet til bestandsstruktur, fangst per innsats og fangsområder. En bør også vurdere i hvilken grad levende leppefisk skal kunne overføres fra fangstområdet til laksemerder i helt andre områder. En har liten kunnskap om bestandene, men en har visse data som kan tyde på at der finnes lokale stammer. Flytting av leppefisk kan påvirke lokal genetikk eller spres til områder den ikke finnes naturlig i. Flytting kan også føre til at sykdommer leppefisker er bærer av transporteres til nye områder.

En må sikre et bærekraftig uttak av leppefiskbestanden(e), samtidig som at uttaket av ville leppefiskbestander gir et økonomisk utbytte til kystfiskerne. Det foreslås at forvaltningsmålet endres til 3 "øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå" og tiltak iverksatt endres til 2, "nei". I kolonnen for nye tiltak foreslås verdien endret fra 3 "ingen registrert behov/bekymring" til 1 "høyt behov for nye eller reviderte tiltak".

4.2 FORVALTNINGSMESSIGE KONSEKVENSER AV MILJØGIFTER I FISK

NIFES har ledet et arbeid med basisundersøkelser av fremmedstoffer i blåkkeite. Undersøkelsen viser at konsentrasjonene generelt sett ligger under EUs fastsatte grenseverdier. Imidlertid viser prøver at et for stort antall fisk fra områdene nordvest for Trænabanken og ved eggakanten utenfor Lofoten overskrider grenseverdien for dioksin og dioksinlignende PCB. Fiskeri- og kystdepartementet har bedt Fiskeridirektoratet om å utarbeide et forslag til hvordan en gjennom reguleringen av blåkkeitefisket kan minimere fangst av blåkkeite med et høyt forventet innhold av miljøgifter.

Nivået av fremmedstoffer i norsk fisk er generelt lavt, men resultatene for blåkkeite er likevel ikke enestående. Fiskeridirektøren mener derfor at tiden er inne for å få startet et utredningsarbeid, på generelt grunnlag, for å se på hvordan denne type miljøutfordringer

forvaltningsmessig bør håndteres i fremtiden. Dette bør skje på en måte som så langt råd ivaretar både hensynet til en rasjonell sjømatforvaltning og samtidig til en rasjonell ressursforvaltning. Et slikt utredningsarbeid vil måtte trekke på fagpersoner og ressurser fra HI, NIFES, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Selv om denne utfordringen nok er av generisk karakter velger vi i tabellen å henføre den til blåkveite. I kolonnen for nye tiltak har blåkveite hatt verdien 2, denne foreslås endret til 1 ”høyt behov for nye eller reviderte tiltak”.

Basisundersøkelsene på blåkveite viser at det er behov for ytterligere utredningsarbeid og forskning (ut over det forvaltningsmessige) langs flere akser, for å kunne håndtere utfordringer knyttet til miljøgifter i fisk og skalldyr.

4.3 SJØKREPS

Oversiktstabellen tar ikke opp problemstillinger knyttet til økosystembasert forvaltning. Sjøkreps var oppført med høyt behov for nye eller reviderte tiltak på bakgrunn av utfordringer knyttet til bifangster i blandingsfiske med stormasket trål i Nordsjøen. For bestanden av sjøkreps har en ikke registrert behov for tiltak. Fiskeridirektoratet har påbegynt arbeidet med en oversiktstabell over fiskeri, og i denne fiskeritabellen vil en sette lys på problemstillinger knyttet til redskapsbruk og fiskeri.

Fiskeridirektøren foreslår at sjøkreps får verdien 3 ”ingen registrert bekymring/behov” i kolonnen for nye tiltak.

4.4 REKER I NORDSJØEN

Reker i Nordsjøen var oppført med høyt behov for nye eller reviderte tiltak på grunn av utfordringer knyttet til bifangst av blant annet kysttorsk. For rekebestanden har en ikke gjennom ICES-systemet registrert behov for tiltak. Spørsmål knyttet til tiltak i rekefiske i Nordsjøen vil bli vurdert i fiskeritabellen.

Fiskeridirektøren foreslår at reker i Nordsjøen får verdien 3 ”ingen registrert bekymring/behov” i kolonnen for nye tiltak.

4.5 LODDE I BARENTSHAVET

For lodde i Barentshavet var det registrert et høyt behov for nye eller reviderte tiltak på bakgrunn av et registrert behov for en mer økosystembasert tilnærming i høstingsregelen. Det jobbes med å belyse alternative forvaltningsstrategier.

Fiskeridirektøren foreslår at lodde i Barentshavet får verdien 2 ”bestanden er til observasjon” i kolonnen for nye tiltak.

4.6 BESTANDER SOM KAN TAS UT PRIORITERINGSLISTEN FORDI PLANLAGTE TILTAK ER IVERKSATT

Av bestandene som i 2010 er prioritert med hensyn til å iverksette tiltak er en kommet i mål med blålange, da en i 2009 innførte et forbud mot direktefangst av blålange i NØS. Fiskeridirektøren foreslår at blålange får verdien 2 ”bestanden er til observasjon” i kolonnen for nye tiltak, tilsvarende som vi har for bl.a. pigghå og brugde.

For flere av de øvrige bestandene som er prioritert med hensyn til forvaltningstiltak, har en satt i gang prosesser. Arbeidet med å utrede og forslå forvaltningsmessige tiltak er ikke fullført og disse bestandene er derfor også prioritert i 2011. Først når passende og antatt tilstrekkelige tiltak er iverksatt, anses utviklingsarbeidet som ferdigstilt.

4.7 OPPSUMMERING

Kolonnen nye tiltak har 3 verdier, hvor bestander merket med 1 "høy" er bestander hvor det er konstatert høyt behov for nye eller reviderte tiltak. 10 bestander er registrert med et høyt behov for nye eller reviderte tiltak, og tabell 3 gir en oversikt over hvordan en ønsker å prioritere mellom disse i 2011. Sammenlignet med listen over prioriterte bestander i 2010, er det 4 bestander som ikke lengre er registrert med et høyt behov for tiltak som er tatt ut av listen og 2 bestander er kommet til i listen. Blåkveite og leppefisker er innplassert under 2. prioritet, mens de øvrige bestandene har beholdt sin prioritering fra 2010.

Fordi det er en naturlig sammenheng mellom forvaltningsmål og hvilke forvaltningstiltak som er aktuelle, inkluderes også forvaltningsmål i 2010 i tabell 3.

Tabell 3: Prioriterte bestander i 2011 med tilhørende forvaltningsmål, inndelt i 1. og 2. prioritet.

Bestand	Forvaltningsmål i 2010	Prioritet
Kveite Sør	Sikre biodiversitet og økosystemets funksjon	1a
Tobis Sør	Høyt (stabilt) langtidsutbytte	1a
Torsk Kyst Nord	Øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå	1a
Torsk Kyst Sør	Øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå	1a
Torsk Nordsjøen	Optimalt økonomisk langtidsutbytte	1a
Blåkveite	Øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå	1b
Brosme	Øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå	1b
Lange	Øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå	1b
Leppefisker	Øke langtidsutbyttet ut over dagens nivå	1b
Stillehavsøsters	Desimere bestanden	1b

Fiskeridirektøren ber om Reguleringsmøtet syn på forslaget til prioritering av bestander med hensyn på forvaltningstiltak i 2011.

5 FISKERITABELL

5.1 GENERELT

Tabellen over bestander gir grunnlag for Fiskeridirektoratets prioritering av tiltak knyttet opp mot en forbedret forvaltning av den enkelte bestand, og tar ikke opp andre problemstillinger knyttet til en økosystembasert forvaltning. Fiskeritabellen vil ta utgangspunkt i fiskeri og fangstmetode og belyse fiskeriene og redskapenes mulige påvirkninger på det marine miljøet. Fiskeritabellen vil altså fokusere på prioriteringer av utviklingstiltak overfor det enkelte fiskeri.

Samlet vil prioritering av tiltak langs de to aksene i henholdsvis bestands- og fiskeritabellen utgjøre kjernen i Fiskeridirektoratets utviklingsarbeid i årene fremover i retning av et økosystembasert fiskeriforvaltningsregime.

5.2 INNHOLDET I FISKERITABELLEN

Hvert fiskeri vil utgjøre en linje i tabellen. Fiskeriene vil i separate kolonner bli vurdert og gradert med hensyn til størrelsesselektivitet, bidødelighet, problem knyttet til utkast, og til mulig påvirkning på bunnhabitat. Med hensyn til artsselektivitet vil fiskeriene bli gradert i forhold til uønsket bifangst av

- Truede arter av fisk og skalldyr
- Ikke truede arter av fisk og skalldyr
- Sjøpattedyr
- Sjøfugl

I nest siste kolonne foretas en grovsortering av fiskeriene med hensyn til behov for utviklingstiltak og i siste kolonne kan eventuelle merknader registreres.

5.3 DET VIDERE ARBEIDET

Arbeidet med fiskeritabellen er kommet ganske langt, og vi regner med at et utkast som kan presenteres for næringen og andre interesserte vil være klart i løpet av sommeren. I fortsettelsen legges det opp til en årlig revisjon og presentasjon av begge tabellene på Reguleringsmøtet om våren.